

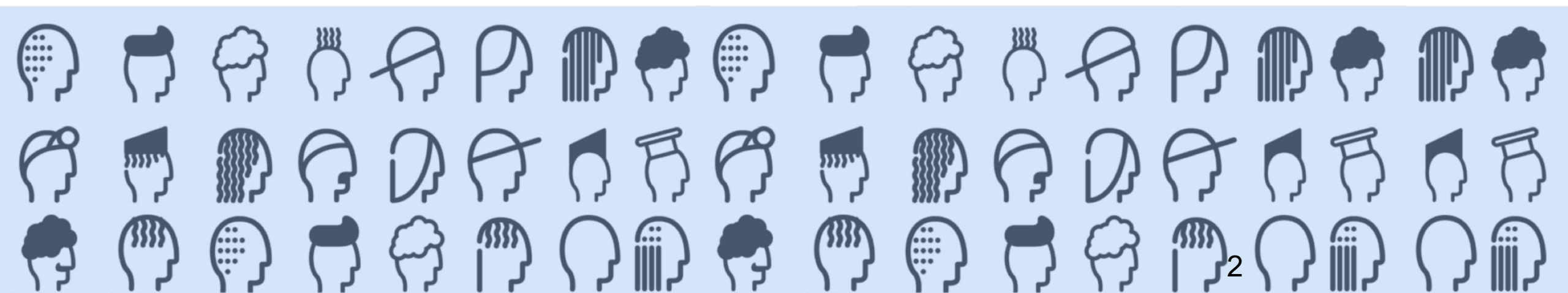
Medfinansieras av
Europeiska unionen

Utvärdering Val för livet

2026-04-28

Datainsamling

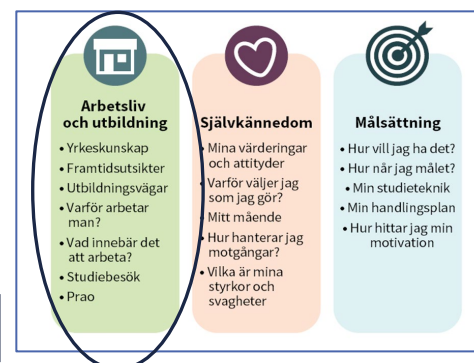
Datainsamling

Våren 2024 – intervjuserie med förvaltningschef, rektor, studie- och yrkesvägledare samt lärare i tre kommuner (AP2)

Våren 2025 – intervjuserie med förvaltningschef, rektor, studie- och yrkesvägledare samt lärare i tre kommuner (AP2) + elevenkät

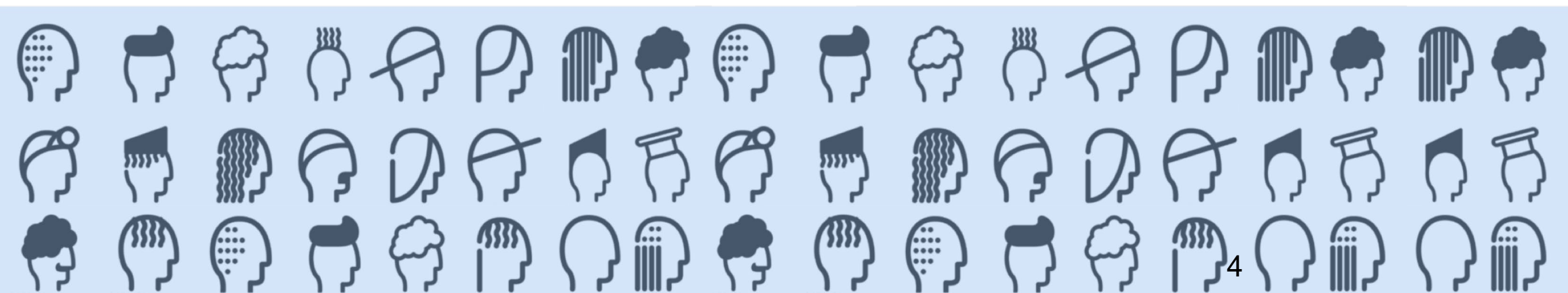
Våren 2026 – intervjuserie med rektor, studie- och yrkesvägledare samt lärare i fyra kommuner (AP2) + intervjuserie om grupp-prao i tre kommuner + elevenkät

Att välja för framtiden, Skolverket

	Årskurs 7	Årskurs 8
Flickor	120	154
Pojkar	133	148
Totalt	253	302

Analysramar

Utvärderingskriterier

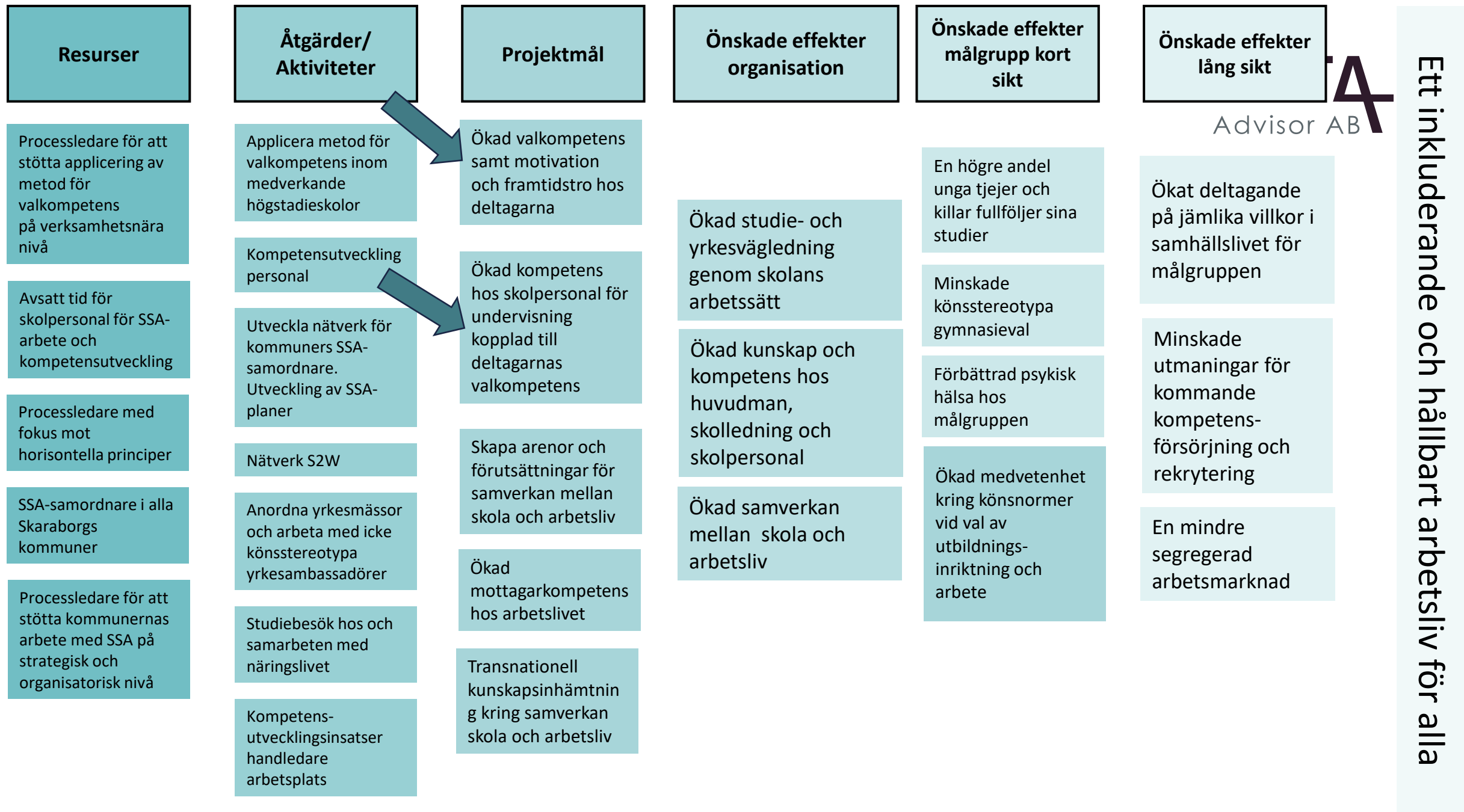
RELEVANS – svarar projektet mot ett relevant behov?

GENOMFÖRANDE – hur väl genomförs projektet?

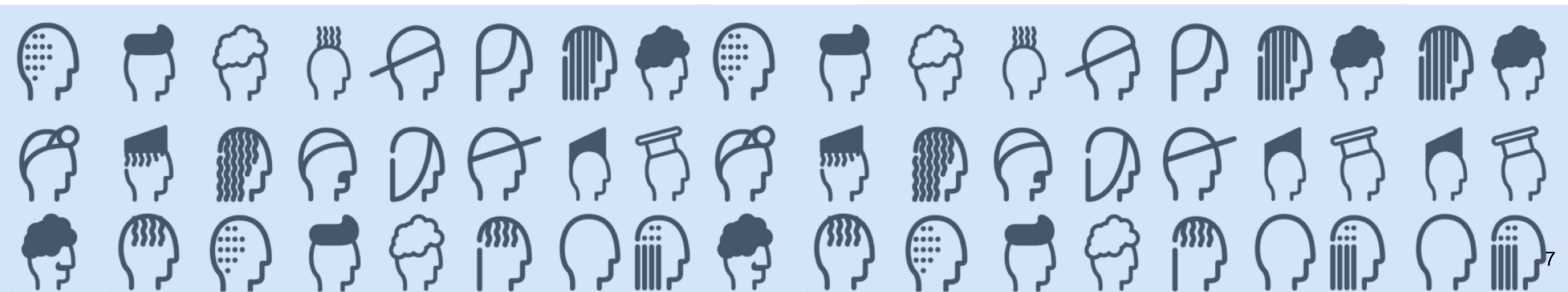
MÅLUPPFYLLELSE – uppnår projektet målen?

BÄRKRAFTIGHET – kommer utvecklingen/resultaten bestå?

Källa: OECD, *Evaluation Criteria*

Utvärderingsresultat

Relevans – det finns stora behov

- Frånvaro
- Behörighet till nationella program
- Motivation
- Framtidstro
- Valkompetens
 - “Det var så många som inte visste vad de ville göra i framtiden. Det fanns ingen plan alls.”
- Lärarkompetens
- SSA-strukturer

Genomförande

- Starkt utveckling det senaste året
- Gemensamt
 - Arbetet sker på mentorstid, mer sällan i undervisningen
 - Vanliga inslag
 - studiebesök och prao
 - arbete med framtidsval och självkännedom
 - “Vi har jobbat med självinsikt – vad som gör dem glada och vad de mår bra av.”
 - information om gymnasieval
 - SYV och lärare samarbetar
 - Arbetslagen är navet
- Olika integrerat i verksamheterna
 - Hela skolan genom tex årshjul eller aktivitetsplaner och kopplat till det systematiska kvalitetsarbetet
 - Lärarcentrerat i enstaka klasser

Att välja för framtiden, Skolverket

Resultat på verksamhetsnivå

- Tydlig rörelse i lärarkollegiet från svag förankring mot större medvetenhet och fler konkreta arbetssätt
 - Men graden av etablering varierar mellan skolor.
- Ägarskapet har stärkts, men är fortsatt ojämnt
 - På några skolor syns ett starkare operativt ägarskap, där arbetet också är tydligt kopplat till det systematiska kvalitetsarbetet.

Projekt mål

Ökad kompetens hos skolpersonal för undervisning kopplad till deltagarnas valkompetens

Vad påverkar bärkraftighet?

- Förankring i kollegiet
 - Ledarskap tex uppföljning, utvecklingssamtal
 - Gemensamma strukturer tex årshjul, aktivitetsplaner
 - Integrerat i det systematiska kvalitetsarbetet
 - Plan för framtiden inkl. fortsatt stöd till pedagogerna
-
- Där detta finns blir utvecklingen gemensam och långsiktig
 - Där det saknas blir arbetet sårbart och framtida elev-effekter kan utebli

Ökad kunskap och kompetens hos
huvudman, skollledning
och skolpersonal

Resultat hos elever

- Ökad reflektion och medvetenhet
 - Elever reflekterar mer kring yrken och utbildningar och sina egna styrkor och intressen
 - De resonerar mer kring framtid och livsval
 - “Det finns en djuphet i deras resonemang kring valet.”
- Ökad kunskap om yrken och utbildningsvägar
 - Elever känner till fler yrken. De förstår bättre vad olika yrken innebär och vilka utbildningar som krävs och kan diskutera alternativ och krav.
 - “De är mer medvetna om vad som finns – olika yrken.”
- Mer genomtänkta och självständiga val
 - Eleverna är säkrare i sina gymnasieval, kan motivera sina val och väljer i större utsträckning utifrån intresse.
- Mindre beroende av kompisar eller slump
 - “De kan sätta ord på varför de har valt som de har valt.”

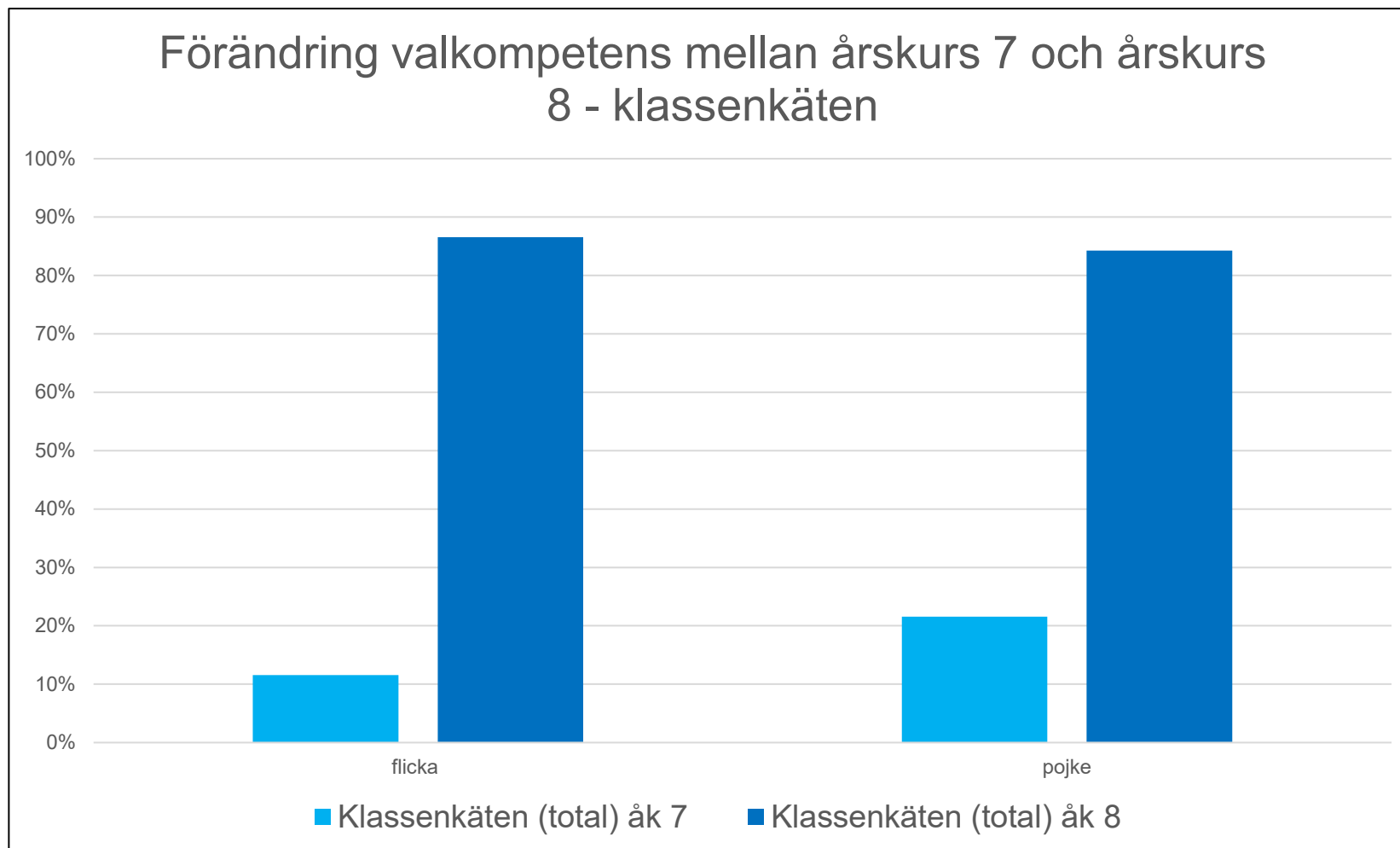
- Ökad motivation och framtidstro
 - Elever visar större engagemang i arbetslivsinslag samt ökad motivation kopplad till framtida mål.
 - Aktiviteter utanför klassrummet verkar särskilt betydelsefulla.
 - “När de kommer tillbaka från prao så har de mognat.”
- Tidigare mognad i valprocessen
 - Elever börjar reflektera kring framtiden tidigare. Några elever är mer förberedda redan innan årskurs 9 och de ligger “före” i valprocessen

Projekt mål

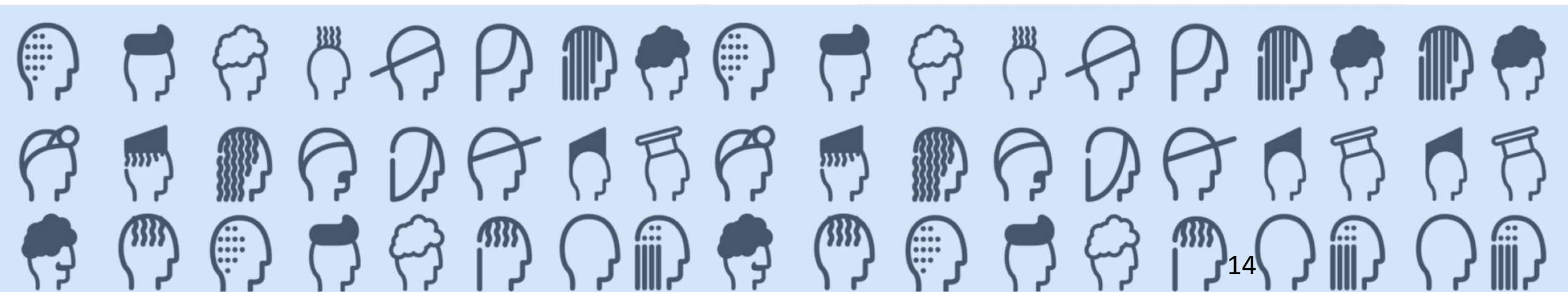
Ökad valkompetens samt motivation och framtidstro hos deltagarna

Resultat hos elever

Förändring i
valkompetens
mellan årskurs 7
och årskurs 8.
Klassenkät.
(våren 2025)

Grupp-prao

Falköping

- Upplägg
 - Eleverna väljer grupp-prao som annan prao.
 - Grupp-prao under en vecka i flera verksamheter.
 - Elever roterar mellan olika delar av vård och omsorg:
 - funktionsnedsättning/LSS
 - äldreomsorg (t.ex. demenscenter)
 - dagverksamhet/fritidsverksamhet
 - studiebesök i sjukvård (sjukhus)
 - Kombination av praktiska aktiviteter och information om yrken och arbetsliv
 - Avslutas med gemensam uppföljning och utvärdering
- Fördelar med grupp-prao
 - Elever får bredare bild av yrken (inte bara en arbetsplats)
 - Mindre belastning på verksamheter än individuell prao som möjliggör att fler verksamheter kan delta
 - Skapar trygghet – elever kommer tillsammans
 - Ökar engagemang, särskilt hos elever som annars är svåra att nå
 - Eleverna “visste inte att man kunde göra så många olika saker”
- Hur vård och omsorg marknadsförs
 - Aktiv marknadsföring genom sociala medier, radio och tidningar samt influencers/ambassadörer som möter elever i skolan
 - Erbjuder jobb inom vård- och omsorg under höstlovet (test hösten 2025 som föll väl ut)
 - Direkt kontakt med elever genom besök på skolor, prao och att erbjuda höstlovsjobb (nytt från i höstas)
 - Fokus på att visa bredden i yrket, bryta negativa bilder och fördomar samt lyfta yrkets mening och innehåll
 - Aktivt ägarskap bland verksamheter som tar emot grupp-prao
 - Rykten mellan elever
- Intressanta resultat
 - Tydlig ökning av förstahandssökande till vård- och omsorg:
 - 10 förstahandssökande hösten 2023
 - 19 förstahandssökande hösten 2024
 - 25 förstahandssökande hösten 2025

Grästorps

- Upplägg
 - Grupp-prao genomförs i hela årskurs 8 samtidigt
 - Elever placeras i kommunala verksamheter i grupp (3–4 elever)
 - Kombination av praktik (förmiddagar) och lektioner/aktiviteter (eftermiddagar)
 - För- och efterarbete t.ex. skriva personligt brev (självkännedom)
- Fördelar med grupp-prao
 - Skapar likvärdighet – alla får plats
 - Bryter social snedrekrytering (inte bara kontakter) och könsstereotyper val (elever lottas ut)
 - Ger bredare inblick i yrken och ökad trygghet (elever är i grupp)
 - Mindre beroende av elevernas egna nätverk
 - “Bättre att ha en handledare som man inte är släkt med.”
 - Verksamheter ser formatet som hanterbart (kortare pass)
- Hur arbetsliv/yrken marknadsförs
 - Fokus på att visa bredden i kommunala yrken och koppla till framtid och utbildningsval
 - Inslag som kompletteras med bl.a. studiebesök (t.ex. teknikcenter), framtidsmässor
 - Diskussioner om kön och yrkesval, lön och utbildningsvägar
- Intressanta resultat
 - Positiva erfarenheter av upplägget som upplevs som “ett lyft” och fungerar bra organisatoriskt
 - Men inga tydliga förändringar i gymnasieval och könsstereotyper val består
 - “Det behövs mer av detta för att få effekter.”